

Studieplan 2018/2019

Bachelor i rettsvitenskap (kull 2018 - 2021)

Studiepoeng: 180

Studiets nivå og organisering

Bachelorstudiet i rettsvitenskap er et treårig studium i juridiske emner. Studiet tar sikte på å gi kunnskap om sentrale deler av rettssystemet. Gjennom BA-studium i juss øves studentene i å stille og analysere praktiske og teoretiske rettsspørsmål på bakgrunn av etablert juridisk metode, og i å finne fram til rettskilder og argumenter som kan tillegges betydning når spørsmålene skal løses.

Ved gjennomført bachelorstudium i rettsvitenskap skal kandidatene ha nådd et kunnskaps- og ferdighetsnivå som tilfredsstiller de krav som stilles i offentlig og privat virksomhet når det gjelder utøvelse av oppgaver som krever evne til å forstå og anvende regelverket innen nærmere avgrensede områder. Dette inkluderer kunnskap om sentrale deler av norsk rett og om utvalgte deler av internasjonal rett, og evne til å skaffe seg ny juridisk kunnskap. Gjennom studiet skal studentene videre utvikle evnen til faglig samhandling med andre, til rettspolitisk tenkning og til formidling av faglig innsikt.

Bachelorstudiet i rettsvitenskap består av i alt 180 studiepoeng. Det er sammensatt av en rekke emner som undervises fortløpende og hvor det også arrangeres eksamen fortløpende.

Den faglige utviklingen i bachelorstudiet i rettsvitenskap, går dels i bredden. Gjennom studiet blir stadig nye felter av samfunnet og privatlivet belyst juridisk. Dette må imidlertid også forstås som en type fordypning etter som det i sum gir en bedre helhetsforståelse av rettssystemet og sammenhengen mellom reglene.

Studiet bygger i dybden også på en mer direkte måte i det at to fag undervises i to bolker (to emner). Det er faget forvaltningsrett og faget kontraktsrett. Disse fagene undervises begge i første år, og tas opp igjen i henholdsvis andre og tredje studieår.

Andre gang disse fagene settes på studieplanen, vil fagene bli mer utdypende belyst og undervisningen vil forutsette og ta utgangspunkt i det som ble lagt fram første gang fagene ble undervist.

Den mest grunnleggende måten bachelorstudiet fungerer utdypende på, er imidlertid med hensyn til juridisk metode. Det skjer for det første gjennom at faget juridisk metode undervises i første studieår og tas opp igjen på tredje studieår hvor problemstillingene utdypes i forhold til første studieår. På tredje studieår vil studentene ha nødvendig forutsetning for en fordypning gjennom de kunnskapene de i løpet av studiet har fått om praktiske juridiske eksempler. Ut over dette vil metoden være implisitt i den undervisningen som gis i de praktiske fagene, slik at studentene gradvis utvikler en mer bevisst og fortrolig holdning til metodespørsmål.

Emnene som undervises første år, gir en grunnleggende innføring i juridisk metode og inneholder emner både fra det privatrettslige og offentligrettslige området. Emnene i løpet av andre undervisningsår, er konsentrert rundt emner innen det privatrettslige området, mens tredje studieår inneholder emner fra det offentligrettslige området.

Læringsutbytte

Kunnskaper

- Ha kunnskap om juridiske begreper, metode og verdier
- Ha kunnskap om sentrale privatrettslige rettsområder
- Ha kunnskap om sentrale offentligrettslige rettsområder
- Ha grunnleggende kunnskap om sammenhengen mellom internasjonal og nasjonal rett og om retten i et historisk perspektiv

Ferdigheter

- Kunne anvende juridisk metode til å analysere, drøfte og ta standpunkt til rettslige problemstillinger på en selvstendig måte
- Kunne identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold
- Kunne tilegne seg ny juridisk kunnskap
- Kunne argumentere tydelig og presist for et rettslig standpunkt

Generell kompetanse

Ved gjennomført bachelorstudium i juss skal kandidatene ha nådd et kunnskaps- og ferdighetsnivå som gjør dem i stand til å mestre spesialiserte juridiske arbeidsoppgaver, derunder å finne frem til rettskilder og å anvende regelverket for å løse nye rettslige problemer. Dette inkluderer i tillegg til kunnskap om sentrale deler av norsk rett også kunnskap om utvalgte deler av internasjonal rett og evne til å skaffe seg ny juridisk kunnskap. Kandidatene skal også ha nådd et kunnskaps- og ferdighetsnivå som gjør dem i stand til å forstå sammenhenger mellom retten og samfunnet og å reflektere over jussens samfunnsmessige betydning.

Målgruppe

Er du interessert i lov og rett, og tolkning av lover og regler?

Studiet gir kunnskap om sentrale deler av rettssystemet. Studentene øves i å stille og analysere praktiske og teoretiske rettsspørsmål på bakgrunn av etablert juridisk metode, og i å finne fram til rettskilder og argumenter som kan tillegges betydning når spørsmålene skal løses.

Ved gjennomført Bachelor i rettsvitenskap skal kandidatene ha nådd et kunnskaps- og ferdighetsnivå som tilfredsstiller de krav som stilles i offentlig og privat virksomhet når det gjelder utøvelse av oppgaver som krever evne til å forstå og anvende regelverket innen nærmere avgrensede områder.

Yrkesmuligheter

Med en bachelorgrad i rettsvitenskap vil man kunne løse oppgaver innen de fleste områder av kommunal og statlig forvaltning (som plan- og bygningsetaten, ligningsetaten, helseforvaltning, skole- og utdanningsvesen og NAV), privat næringsvirksomhet (som for eksempel reiseliv, handel og industri, bank og forsikring m.v) og i organisasjonslivet.

Videre utdanning

Videre masterstudier i rettsvitenskap:

Bachelorgrad i rettsvitenskap fra Høgskolen i Innlandet - Lillehammer kvalifiserer til opptak til det toårige masterprogrammet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. For å kunne konkurrere om opptak der, må søker ha et karaktersnitt på C eller bedre i de karakterbelagte emnene som inngår i opptaksgrunnlaget. Se nærmere

Bachelorkandidater fra Høgskolen i Innlandet - Lillehammer som blir tatt opp på de ordinære masterprogrammene i rettsvitenskap, kan ifølge universitetsloven søke om fritak fra eksamener ved de juridiske fakultetene. Fakultetene har gitt forhåndsgodkjennelser som angitt nedenfor:

- a) Bachelorgrad i rettsvitenskap godskrives som 1., 2. og 3. studieår i masterstudiet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen, se nærmere (kapittel 5).
- b) Enkeltemner i bachelorgraden i rettsvitenskap er forhåndsgodkjent ved Det juridiske fakultet i Oslo (se tabell i lenken nedenfor for enkeltvis fagoversikt). Det juridiske fakultet i Oslo vurderer for tiden innpasningsmuligheten for bachelorgraden i sin helhet, eventuelt med krav om tilleggsemner, se nærmere

Slik godskriving som omhandles i dette punktet, krever opptak til de ordinære femårige masterprogrammene i rettsvitenskap, og alt opptak til disse programmene går via Samorda opptak.

Bachelor i rettsvitenskap kvalifiserer også til opptak til Master in Public Administration (MPA) ved Høgskolen i Innlandet - Lillehammer.

Relevans for arbeidsliv og videre studier

Bachelorkandidater i rettsvitenskap fra Høgskolen i Innlandet - Lillehammer som ønsker å gå videre på masterstudier i rettsvitenskap, kan i følge universitetsloven søke om fritak fra eksamener ved de juridiske fakultetene på bakgrunn av eksamener fra Høgskolen i Innlandet - Lillehammer. Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen har forhåndsgodkjent eksamenene i bachelorgraden i rettsvitenskap ved Høgskolen i Innlandet - Lillehammer. Det gjelder også en lignende ordning med Juridisk Fakultet ved Universitetet i Oslo. Rekkefølgene på fagene i studiet er imidlertid annerledes ved Juridisk Fakultet i Oslo enn ved Høgskolen i Innlandet - Lillehammer/Universitetet i Bergen. Juridisk Fakultet i Oslo har derfor forhåndsgodkjent eksamenene i vår bachelorgrad slik at en bachelorkandidat fra HiL som søker og blir tatt opp til jusstudiet i Oslo gjennom samordnet opptak, vil kunne starte rett i 4. år ved Juridisk Fakultet i Oslo. Opptak til de juridiske fakultetene må skje gjennom Samordna opptak. I tillegg har juridisk fakultet ved Universitetet i Bergen fra og med høsten 2015 opprettet et toårig masterprogram i rettsvitenskap der Høgskolen i Innlandet - Lillehammer har fått tildelt en kvote på 18 studenter som søker seg inn på grunnlag av karakterene fra bachelorgraden i rettsvitenskap fra Høgskolen i Innlandet - Lillehammer.

Bachelor i rettsvitenskap kvalifiserer til direkte opptak til Master in Public Administration (MPA) ved Høgskolen i Innlandet - Lillehammer.

Opptakskrav og rangering

Opptakskravet er generell studiekompetanse eller opptak på grunnlag av godkjent realkompetanse.

Innpass av høyere utdanning

Søkere med Årsstudium i rettsvitenskap kan få vurdert innpass på bakgrunn av tidligere beståtte emner. Søking skjer på ordinær måte gjennom Samordna opptak, og man konkurrerer på lik linje med andre søkere. Vi gjør oppmerksom på at det kan være begrensede plasser på 2. studieår.

Dersom du får opptak til studiet, og allerede har høyere utdanning, kan du søke om å få dette innpasset i graden din. Vi foretar en faglig vurdering om tidligere utdanningen kan innpasses. Søknad om innpassing sendes til studieadministrasjonen og må vedlegges attestert kopi av vitnemål/karakterutskrift, pensumliste og emnebeskrivelser fra studiet/emnene som det søkes innpass for.

Følgende årsstudier fra andre institusjoner kan godkjennes som fritak fra første år Bachelor i rettsvitenskap:

- Høgskulen i Sogn og Fjordane
- Universitetet i Bergen

Øvrige studier og emner vurderes ut fra en faglig vurdering.

Arbeids- og undervisningsformer

Arbeidsformene på hvert emne i studiet vil være slik:

- Selvstudium av kildetekster og lærebøker
- Forelesning
- Gruppearbeid med besøk av lærer
- Kollokviearbeid
- Oppgaveløsning

Normalt vil hvert emne inneholde slike arbeidskrav:

- deltakelse i emne- og skriveseminar, eller undervisning og oppgaveløsning i storgrupper
- skrive, innlevere og få godkjent individuell besvarelse

Vurderingsformer

Evalueringsformer er beskrevet i emnebeskrivelsene. I de fleste emner dreier det seg om skriftlig skoleeksamen. For alle emner gjelder det at eksamensbesvarelsene sensureres av to sensorer, hvorav minst 1 skal være ekstern. Ordinær eksamen avholdes i det semesteret undervisningen i emnet avsluttes. Ny og utsatt eksamen (kontinuasjoneksamen) arrangeres normalt senest i løpet av påfølgende semester.

Det inngår ikke bacheloroppgave i bachelorstudiet i rettsvitenskap.

Internasjonalisering

Det er foreløpig ikke tilbud om utenlandsopphold i bachelorstudiet i rettsvitenskap.

Kull

2018

Emnestruktur Bachelor i rettsvitenskap

Emnekode	Emnets navn	S.poeng	O/V *)	Studiepoeng pr. semester					
				S1(H)	S2(V)	S3(H)	S4(V)	S5(H)	S6(V)
JUS1007/2	<u>Examen Philosophicum for jurister</u>	10	O	10					
JUS1002/1	<u>Arve- og familierett</u>	12	O	12					
JUS1001/1	<u>Juridisk metode/rettskildelære</u>	8	O	4	4				
JUS1003/1	<u>Forvaltningsrett I</u>	10	O	4	6				
JUS1005/2	<u>Examen Facultatum for jurister</u>	10	O		10				
JUS1004/1	<u>Kontraktsrett I</u>	10	O		10				
JUS2001/1	<u>Kontraktsrett II</u>	15	O			15			
JUS2002/1	<u>Pengekravsrett</u>	10	O			10			
JUS2003/2	<u>Tingsrett</u>	15	O			5	10		
JUS1006/1	<u>Arbeidsrett</u>	10	O				10		
JUS2004/1	<u>Erstatningsrett</u>	10	O				10		
JUS2007/2	<u>Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods</u>	15	O					15	
JUS2006/1	<u>Norske og internasjonale rettslige institusjoner</u>	16	O					13	3
JUS2008/1	<u>Menneskerettigheter</u>	12	O						12
JUS2005/2	<u>Forvaltningsrett II</u>	17	O						17
Sum:				30	30	30	30	28	32

*) O - Obligatorisk emne, V - Valgbare emne

Tilleggsemne

Emnekode	Emnets navn	S.poeng	O/V *)	Studiepoeng pr. semester	
				Sommer	
JUS1051/1	<u>Dynamisk tingsrett</u>	6	V		6
Sum:					6

*) O - Obligatorisk emne, V - Valgbare emne

Emneoversikt

JUS1007/2 Examen Philosophicum for jurister

Emnekode: JUS1007/2

Studiepoeng: 10

Semester

Høst

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

KUNNSKAP

Etter gjennomført emne har studenten grunnleggende kunnskaper om:

- Tolkning av språk.
- Definisjoner.
- Deskriptiv argumentasjon.
- Normativ argumentasjon.
- De filosofiske verdier og prinsipper det norske retts systemet bygger på, spesielt rettsstatsverdier og legitimitet
- Utviklingen i metafysikken fra antikken til den moderne periode.

- Utviklingen i epistemologi (kunnskapsteorien) fra antikken til det tjuende århundre.
- Utviklingen i moral filosofien (etikken) fra antikken til i dag.
- Utviklingen i politisk filosofi og rettsfilosofien fra antikken til det tjuende århundre.

FERDIGHETER

Etter gjennomført emne har studenten utviklet sine analytiske ferdigheter og evne til kritisk refleksjon.

GENERELL KOMEPTANSE

Etter gjennomført emne har studenten utviklet sine ferdigheter i å tolke språk, gi definisjoner, deskriptivt argumentere og normativt argumentere og oppnådd generell kompetanse om noen grunnleggende filosofiske og vitenskaplige spørsmål.

Innhold

Examen Philosophicum for jurister er sammen med Examen Facultatum for jurister allmenndannende innføringsemner i følgende temaer: språk og argumentasjon; filosofiens historie med spesiell vekt på moral- og politisk filosofi; kontemporær rettsfilosofi; vitenskapsfilosofi.

Examen philosophicum gir en innføring i språk og argumentasjonsteori samt filosofi- og vitenskaps historie med spesiell vekt på moral- og politisk filosofi. Ex Phil belyser spesielt grunnleggende ferdigheter innen forståelse av språk og argumentasjon, og rettens og den juridiske tenkemåtes filosofiske bakgrunn samt den filosofiske bakgrunnen til vitenskaplige spørsmål og aktiviteter som har preget den vestlige kulturen siden antikken.

Examen philosophicum er delt i to deler:

1. Språk og argumentasjon hvor det legges vekt på tolkning, definisjoner og argumentasjonslære.
2. En omfattende del som er en innføring i grunnleggende filosofiske emner fra antikken til i dag.

Arbeids- og undervisningsformer

Gjennom å følge forelesninger, delta i seminarer og veiledninger, samt levere inn skriftlige arbeider og selv studium utvikler studenten både analytiske og kritiske evner samtidig som studenten både får generell kunnskap om emnets temaer og

fordypninger på enkelte områder. Det legges vekt på skriftlige arbeider og student deltagelse i forelesninger og seminarer for at studentens individuelle kunnskaper og evner skal utvikles.

Den allmenne språk- og argumentasjonsteorien krever ferdighetstrening, og det vil derfor bli vektlagt konkrete og praktiske oppgaver om dette.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Innlevering og godkjenning av to individuelle skriftlige arbeidskrav, samt bestått individuell flervalgsprøve. De individuelle arbeidskravene utvikler studentens dybdekunnskap om ulike temaer fra emnet og studentens analytiske og kritiske evner. Flervalgsprøven garanterer studentens breddekunnskap om emnet.

De individuelle skriftlige arbeidskravene skal ha en lengde på mellom 1200 – 1400 ord. For å bestå flervalgsprøven må studenten ha svart korrekt på 12 av 20 spørsmål.

Eksamen

Hjemmeeksamen

På et gitt tidspunkt, som vil fungere som starten på hjemmeeksamensperioden, vil studenten få beskjed om at de to innleverte arbeidskravene skal revideres og leveres som eksamen i form av to essayer. Hvilken periode hjemmeeksamen skal finne sted i blir oppgitt ved semesterets begynnelse. På hjemmeeksamen kan det bli stilt tilleggsspørsmål, eller krav, som vil gjelde for eksamensinnleveringen og som ikke gjaldt for arbeidskravet. Hvert eksamens essay skal være mellom 1400 – 1600 ord. Det blir gitt en samlet karakter på eksamensmappen.

Ved gjentak av eksamen må studentene forholde seg til gjeldende eksamensoppgave, og det er ikke sikkert at tidligere arbeidskrav er relevante for denne. Studentene må derfor påregne å skrive nye tekster i forbindelse med eksamen. Tekstene leveres som eksamensbesvarelse, og skal ikke godkjennes som arbeidskrav på forhånd.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Ingen

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

JUS1002/ 1 Arve- og familierett

Emnekode: JUS1002/ 1

Studiepoeng: 12

Semester

Høst

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Generell studiekompetanse/godkjent realkompetanse.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

I **familieretten** har studentene grundig kjennskap til:

- De økonomiske virkninger av å inngå ekteskap, med særlig vekt på ektefellers råderett, gjeldsansvar, eiendomsrett og den viktige sontringen mellom eierforhold og formuesordning
- Hovedlinjene vedrørende ektefellers underholdsplikt under ekteskapet.
- Formuesforholdet mellom samboere, herunder samboeres råderett og ansvar for gjeld og fastlegging av eiendomsretten til samboeres eiendeler
- Det økonomiske oppgjøret mellom ektefeller ved separasjon og skilsmisse, med særlig vekt på fordeling av formue og eiendeler (likedeling, skjevdeling, gjeldsfradrag, vederlagskrav og gjenstandsmessig fordeling).
- Det økonomiske oppgjøret mellom samboere ved samlivsbrudd

I **arveretten** har studentene grundig kjennskap til:

- Arverett etter loven og etter testament

- Grensen mellom livs- og dødsdisposisjoner
- Gjenlevende ektefelles arve-, skifte- og uskifterettigheter
- Gjenlevende samboers arve- og uskifterettigheter
- Livsarvingenes pliktdel.

Innhold

Familieretten omhandler rettsforholdet mellom ektefeller og samboere, mens arveretten omhandler hva som skal skje med en avdød persons eiendeler og forpliktelser. På mange punkter er det en nær sammenheng mellom disse fagene. For det tilfellet at avdøde var gift ved dødsfallet, har gjenlevende ektefelle særlige rettigheter ved fordelingen av avdødes formue. Det samme gjelder i noen tilfeller for den som var samboer med avdøde ved dødsfallet.

I familieretten vil de økonomiske rettsvirkninger av inngåelse av ekteskap, samt delingen av ektefellenes formue ved separasjon og skilsmisse stå sentralt. Videre behandles samboeres formues- og gjeldsforhold, og da særlig oppgjør av formuer ved samlivsbrudd.

I arveretten fokuseres det på reglene om hvem som arver i kraft av loven, og adgangen til å disponere over formuen ved testament. Her er grensen mellom testamentariske disposisjoner (såkalte dødsdisposisjoner) og livsdisposisjoner sentral. Også reglene om livsarvingers pliktdel og ektefellers og samboeres rett til arv og uskifte er sentrale temaer i arveretten.

Rettsforholdet mellom foreldre og barn hører tradisjonelt til innenfor det man i dag anser som en del av familieretten. Dette er imidlertid et tema som ikke behandles i emnet.

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstudium
- Forelesninger
- Emne- og skriveseminar
- Oppgaveseminar
- Gruppearbeid
- Obligatorisk innlevering
- Veiledning

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

2 arbeidskrav:

Innlevering av kort oppgave i forbindelse med et emne- og skriveseminar (øvelse i faglig skriving)

Skrive, innlevere og få godkjent individuell besvarelse av en oppgave som i omfang tilsvarer eksamen i emnet.

Begge oppgaver må leveres inn og bli godkjent for at studenten skal kunne framstille seg for eksamen.

Eksamen

6 timers skriftlig skoleeksamen med begrensede hjelpemidler. Eksamen kan være av praktisk eller teoretisk art, men slik at det alltid skal gis en praktisk oppgave.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, godkjent domssamling utarbeidet av INN og rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler

Ansvarlig fakultet

JUS1001/ 1 Juridisk metode/rettskildelære

Emnekode: JUS1001/1

Studiepoeng: 8

Semester

Vår / Høst

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Læringsutbytte

For å beherske prinsippene for juridisk argumentasjon kreves det at studentene tilegner seg kjennskap til

- Rettsregelbegrepet: Hvordan rettsregler skapes og utvikles. Rettsreglenes karakter
- Rettskildeprinsippene
- Rettskildefaktorene
- Hvordan man anvender rettskildene / rettskildefaktorene / argumentene. Dette omfatter prinsippene eller normene om deres gyldighet (relevans), om slutning fra dem (slutningsprosessen) og om deres vekt (harmonisering)
- Tolkning av preseptorisk og deklaratorkisk lovtekst
- Ulovfestet rett
- Særtrekk ved offentligrettslig og privatrettslig argumentasjon
- Forholdet mellom nasjonal og internasjonal rett
- Rettssystemets hierarkiske karakter: Trinnhøyde og prinsipper for harmonisering av rettsregler.

Innhold

Juridisk metode/rettskildelære er et emne som skal gi studentene forståelse og beherskelse av de grunnleggende prinsippene for rettslig argumentasjon. Emnet er nøkkelen til å forstå juridisk tenkemåte. Konkret introduksjon til juridisk kildemateriale utgjør en vesentlig del av kurset. Faget er først og fremst et redskapsfag, og vil fokusere tematisk på metodiske problemstillinger som aktualiseres i de andre juridiske fagene som f.eks. forvaltningsrett, familie- og arverett og kontraktsrett. Det er en målsetting at faget vil gjøre studentene bedre i stand til å reflektere over egen rettskildebruk i de øvrige fagene og derved så tidlig som mulig få et selvstendig grep på den form argumentasjonen må ha for å kunne aksepteres som rettslig.

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstudium
- Forelesninger
- Gruppearbeid
- Arbeidskrav
- Veiledning

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

I løpet av emnet skal studentene levere en skriftlig individuell besvarelse av en oppgave. Denne oppgaven er obligatorisk og må være godkjent for at studenten skal kunne gå opp til eksamen i emnet.

Eksamen

6 timers skoleeksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler

Ansvarlig fakultet

JUS1003/ 1 Forvaltningsrett I

Emnekode: JUS1003/ 1

Studiepoeng: 10

Semester

Høst / Vår

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Generell studiekompetanse/godkjent realkompetanse.

Læringsutbytte

Målet med kurset i forvaltningsrett er at studentene skal øve opp evnen til å analysere, drøfte og ta standpunkt til forvaltningsrettslige problem på grunnlag av allment akseptert juridisk metode. Det forutsetter grundig kjennskap til de sentrale bestemmelsene i forvaltningsloven som stiller krav til saksbehandlingen i forvaltningen og de hensyn som begrunner bestemmelsene. Særlig skal her nevnes:

- Kravet om rettssikkerhet i forvaltningen.
- Virkeområdet for forvaltningsloven, oppbyggingen av loven og sentrale begreper
- Inhabilitet
- Forvaltningens plikt til å utrede saken, og den retten parten har til varsel og til å få uttale seg
- Retten til dokumentinnsyn etter forvaltningsloven og offentlegloven
- Kravene til form og begrunnelse av vedtak
- Klage over forvaltningsvedtak og omgjøring av vedtak utenfor klagesak

Innhold

Forvaltningsrett er rettsreglene om organisering, ansvarsforhold og beslutningskompetanse i den offentlige forvaltningen, og om de rettigheter og plikter borgerne har overfor forvaltningen. Med offentlig forvaltning menes her statlige og kommunale organ som tar avgjørelser på vegne av det offentlige om rettigheter eller plikter for borgeren, eller om staten eller kommunen sin egen virksomhet. Dette kan være kollegiale organ, som kommunestyre, fylkestinget eller styret ved Høgskolen i Lillehammer, eller administrative organ som rådmannen, fylkesmannen og departementene. Stortinget og domstolene er derimot ikke del av forvaltningen.

Tema for faget **forvaltningsrett** er de generelle reglene som gjelder for hele den offentlige forvaltningen eller de største eller mest sentrale delene av denne – det som også kalles alminnelig forvaltningsrett. Det tas sikte på å gi grunnleggende kjennskap til hovedtrekkene i den alminnelige forvaltningsretten og grundig kjennskap til reglene om forvaltningens saksbehandling, i første rekke bestemmelsene i forvaltningsloven. Kravet til rettssikkerhet, forvaltningslovens ramme og systematikk, inhabilitet, varsel, innsyn, kontradiksjon, kravet til vedtak og klagereglene vektlegges.

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger,
- Selvstudium
- Veiledning
- Gruppearbeid med oppgaveskriving og diskusjoner
- Arbeidskrav

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Obligatorisk arbeidskrav, individuell skriftlig oppgave. Oppgaven må være godkjent for at studenten skal kunne framstille seg for eksamen.

Eksamen

Emnet avsluttes med individuell prøving med begrensede hjelpemidler. Prøvingen kan være av praktisk eller teoretisk art, men slik at det alltid skal gis en praktisk oppgave. Prøvingen vil skje innenfor en tidsramme på seks timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er

begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

JUS1005/2 Examen Facultatum for jurister

Emnekode: JUS1005/2

Studiepoeng: 10

Semester

Vår

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Læringsutbytte

Etter gjennomført emne har studenten grunnleggende:

Kunnskaper

- Kontemporære diskusjoner om hva rett er.
- Normative diskusjoner om hvor langt loven bør gripe inn i samfunnet: temaer som autoritet og forpliktelser; rettslige og moralske rettigheter; frihet, privat sfæren og toleranse. modernitet og lovens utstrekning, inklusiv marxisme og feminisme (rettsliggjøring).
- Normative diskusjoner om kriminelt ansvar og straff.
- Vitenskapsfilosofiske temaer: spesielt diskusjoner om rettsvitenskapens vitenskaplige status.

Ferdigheter

Studenten har videreutviklet sine analytiske ferdigheter og evne til kritisk refleksjon.

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne har studenten oppnådd generell kompetanse på samtidige diskusjoner om hva retten er, samt at hun eller han er kompetente på sentrale normative diskusjoner om rettens utstrekning og kriminielt ansvar og straff. Studenten har også kjennskap til noen grunnleggende vitenskaps filosofiske områder,

Innhold

Examen facultatum for jurister er sammen med Examen philosophicum for jurister allmenndannende innføringsemner i følgende temaer: språk og argumentasjon; filosofiens historie med spesiell vekt på moral- og politisk filosofi; kontemporær rettsfilosofi; vitenskapsfilosofi.

Examen facultatum gir en innføring i kontemporær rettsfilosofi med vekt på både deskriptive og normative temaer, samt vitenskapsfilosofiske diskusjoner om rettsvitenskapens status.

Examen facultatum er delt i tre deler:

1. En rettsfilosofisk del som diskuterer hva retten er (analytisk jurisprudens).
2. En rettsfilosofisk del om sentrale normative spørsmål om hvordan retten bør være og hvordan den kan begrunnes.
3. En del som er en innføring i diskusjoner om rettsvitenskapens vitenskaplige status

Arbeids- og undervisningsformer

Gjennom å følge forelesninger, delta i seminarer og veiledninger, samt levere inn skriftlige arbeider og selv studium utvikler studenten både analytiske og kritiske evner samtidig som studenten både får generell kunnskap om emnets temaer og fordypninger på enkelte områder. Det legges vekt på skriftlige arbeider og student deltagelse i forelesninger og seminarer for at studentens individuelle kunnskaper og evner skal utvikles.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Innlevering og godkjennelse av to individuelle skriftlige arbeidskrav. De individuelle arbeidskravene utvikler studentens dybdekunnskap om ulike temaer fra emnet og studentens analytiske og kritiske evner.

De individuelle skriftlige arbeidskravene skal ha en lengde på mellom 1200 – 1400 ord.

Eksamen

Hjemmeeksamen

På et gitt tidspunkt, som vil fungere som starten på hjemmeeksamensperioden, vil studenten få beskjed om at de to innleverte arbeidskravene skal revideres og leveres som eksamen i form av to essayer. Hvilken periode hjemmeeksamen skal finne sted i blir oppgitt ved semesterets begynnelse. På hjemmeeksamen kan det bli stilt tilleggsspørsmål, eller krav, som vil gjelde for eksamensinnleveringen og som ikke gjaldt for arbeidskravet. Hvert eksamens essay skal være mellom 1400 – 1600 ord. Det blir gitt en samlet karakter på eksamensmappen.

Ved gjentak av eksamen må studentene forholde seg til gjeldende eksamensoppgave, og det er ikke sikkert at tidligere arbeidskrav er relevante for denne. Studentene må derfor påregne å skrive nye tekster i forbindelse med eksamen. Tekstene leveres som eksamensbesvarelse, og skal ikke godkjennes som arbeidskrav på forhånd.

Ansvarlig fakultet

JUS1004/ 1 Kontraktsrett I

Emnekode: JUS1004/ 1

Studiepoeng: 10

Semester

Vår

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Læringsutbytte

Det kreves grundig kjennskap til reglene om inngåelse av avtaler med spesiell vekt på spørsmålet om hvordan og når binding mellom partene oppstår. Det kreves også grundig kjennskap til hovedreglene for tolking av avtaler og til reglene om ugyldighet og lemping særlig etter avtalelovens § 36. Det kreves kjennskap til reglene om fullmakt og representasjon, d.v.s. reglene om avtaleslutning ved bruk av mellommenn av ulike slag.

Det kreves dessuten kjennskap til trekk i den internasjonale utvikling i kontraktsretten som kan få betydning for norsk kontraktsrett.

Innhold

Kontraktsretten i årssstudiet/1 år BA juss er først og fremst læren om inngåelse og tolking av avtaler. Videre fremstilles ugyldighetsreglene og vilkårene for å lempe avtaler etter avtalelovens § 36. Emnet omfatter også fullmaktslæren.

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, gruppearbeid, arbeidskrav, storgruppeundervisning, veiledning og

selvstudium.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Et arbeidskrav i form av en individuell besvarelse må være innlevert innen fastsatt frist og godkjent for å kunne gå opp til eksamen

Eksamen

Emnet avsluttes med individuell prøving med begrensede hjelpemidler. Prøvingen kan være av praktisk eller teoretisk art, men slik at det alltid skal gis en praktisk oppgave. Prøvingen vil skje innenfor en tidsramme på seks timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

JUS2001/ 1 Kontraktsrett II

Emnekode: JUS2001/ 1

Studiepoeng: 15

Semester

Høst

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

JUS1004 Kontraktsrett I

Læringsutbytte

Etter at emnet er avsluttet, forutsettes studentene å ha grundige kunnskaper og god forståelse for rettsstoffet i kontraktsretten, bl.a.:

- De viktigste kontraktslovene i den spesielle kontraktsretten.
- De ulovfestede grunnprinsippene i kontraktsretten.
- Utviklingen i rettspraksis.
- De grunnleggende prinsippene for misligholdsvilkår og misligholdsvirkninger.
- Samspillet mellom internasjonale utviklingstrekk i kontraktsretten og norsk kontraktsrett, særlig på kjøpsområdet.
- Samspillet mellom alminnelig og spesiell kontraktsrett, samt hvordan rettsregler og prinsipper forklares og vurderes i dialog mellom teori og rettspraksis.

Etter at undervisningen i emnet er ferdig, skal studentene ha kompetanse til å arbeide selvstendig med alle typer kontraktsrettslige problemstillinger innenfor både spesiell og alminnelig kontraktsrett, samt ha oversikt over de mest sentrale delene av internasjonal kontraktsrett. Studentens rettsvitenskapelige kompetanse skal kunne dokumenteres både i rettsdogmatiske betenkinger om hva som er gjeldende rett, i rådgivning basert på rettsstoffet, ved utenrettslig forebygging av tvister (f. eks ved å kunne forfatte

rettsgyldige kontrakter), ved analyse av rettspraksis, samt i forhold til tvisteløsning (dommerrollen). Studentene må dessuten beherske skillet mellom sikre og usikre løsninger, og i sistnevnte tilfelle være i stand til å foreta forsvarlige betraktninger av situasjonen de lege ferenda

Innhold

Kontraktsrett II bygger videre på Kontraktsrett I. Kontraktsrett II er faget som tradisjonelt blir kalt kontraktsrett. Her behandles reglene for kontraktens oppfyllelse i tiden etter avtaleslutning. Man gjennomgår kontraktspartenes plikter overfor hverandre; f.eks. kontraktstolkning, problemer med kontraktsopphør og -revisjon, misligholdslæren osv. I kontraktsrett II behandles både alminnelig og spesiell kontraktsrett. Studentene skal lære de generelle, ulovfestede kontraktsrettslige prinsippene som gjelder i alle kontraktsforhold, samt enkelte av de særskilte kontraktslovene med hovedvekt på kjøps- og tjenestekontrakter.

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstendig kildestudium.
- Forelesninger med emneansvarlig faglærer og/eller gjesteforeleser.
- Gruppearbeid med oppgaveløsning og diskusjoner.
- Storgruppeundervisning og «mock trials» med emneansvarlig faglærer.
- Individuell veiledning med emneansvarlig faglærer.
- Manuduksjoner og oppsummeringsforelesninger før eksamen.
- Oppgaveskriving, både frivillige og obligatoriske. Blir rettet.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Å skrive, innlevere og få godkjent én oppgave. Arbeidskravet er obligatorisk og må være bestått for at studenten skal kunne gå opp til eksamen.

Eksamen

6 timer skriftlig skoleeksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, domssamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan

særskilt tillate andre hjelpemidler.

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

JUS2002/ 1 Pengekravsrett

Emnekode: JUS2002/ 1

Studiepoeng: 10

Semester

Høst

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Nei.

Læringsutbytte

Målet er at studentene skal kunne forstå og anvende, pengekravsregler om samskyld, regress, gjeldsovertakelse, renteplikt, oppgjør av pengekrav, motregning, oppgjørskorreksjon, misligholdsvirkninger, kreditormora, foreldelse og alminnelige regler om endring i kreditorstilling. Studentene skal kunne forklare hovedtrekkene i lovgivningen om forbrukervern i kredittforhold, inkasso og om verdisikring av pengekrav. Det fordres så vel evne til teoretisk som praktisk tilnærming til problemene.

Innhold

Tema for kurset er rettsreglene om betalingsforpliktelser innen privatrett og offentlig rett. Pengekravsretten er i hovedsak innrettet på fellesregler for betalingsforpliktelser som er gyldig stiftet, uansett rettsområde. Faget har forbindelseslinjer til andre fag, særlig kontraktsrett II.

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstendig kildestudium

- Forelesninger
- Gruppearbeid med oppgaveløsning og diskusjoner
- Storgruppeundervisning
- Individuell veiledning
- Oppgaveskrivning

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Å skrive, innlevere og få godkjent én oppgave. Arbeidskravet er obligatorisk og må være bestått for at studenten skal kunne gå opp til eksamen.

Eksamen

6 timers skriftlig skoleeksamen

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, domssamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler.

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

JUS2003/2 Tingsrett

Emnekode: JUS2003/2

Studiepoeng: 15

Semester

Høst / Vår

Undervisningen begynner i høstsemesteret og fortsetter i vårsemesteret.

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

.

Læringsutbytte

Etter gjennomført emne, skal studentene være i stand til å identifisere, analysere, diskutere og løse tingsrettslige spørsmål i så vel et teoretisk som et praktisk perspektiv.

Innhold

Tingsrett dreier seg om eiendomsrett og råderett, for eksempel bruksrett, over fysiske ting, d.v.s. fast eiendom og løsøre. Faget tar opp hvordan utnyttelsen av disse rettighetene i fast eiendom og løsøre er avgrenset av hensyn til andre private rettigheter (for eksempel nabolovgivning), og hvordan rettighetene påvirkes av offentligrettslig regulering (for eksempel miljøregler). Det fokuseres også på spørsmål knyttet til situasjoner hvor rettighetene til en eiendel er delt mellom flere, både i de tilfellene hvor det er en eier og en servitutthaver, og tilfeller hvor det er flere sameiere i tingen. Emnet tar videre opp spesielle måter som rettigheter over ting eller fast eiendom kan stiftes på. Det dreier seg om bl.a. hevd og alders tids bruk. Det gis også en oversikt over hovedreglene om registrering av rettigheter i fast eiendom og løsøre.

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstendig kildestudium
- Forelesninger
- Gruppearbeid med oppgaveløsning og diskusjoner
- Storgruppeundervisning
- Individuell veiledning
- Oppgaveskrivning

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Å skrive, innlevere og få godkjent én oppgave

Eksamen

6 timers skriftlig skoleeksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

JUS1006/ 1 Arbeidsrett

Emnekode: JUS1006/ 1

Studiepoeng: 10

Semester

Vår

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle.

Læringsutbytte

Studentene skal være i stand til å identifisere, diskutere og løse arbeidsrettslige problemstillinger i så vel et teoretisk som et praktisk perspektiv

Innhold

- arbeidsrettens grunnbegreper
- arbeidsrettens rettskilder
- diskriminering
- etablering av arbeidsforholdet
- arbeidsinnleie
- arbeidstid
- ferie
- arbeidstakers lojalitetsplikt
- arbeidsvederlag
- arbeidsgivers styringsrett
- permisjon fra arbeidet
- kontrolltiltak på arbeidsplassen

- permittering
- krav til arbeidsmiljøet
- opphør av arbeidsforholdet

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstendig kildestudium
- Forelesninger
- Gruppearbeid m/oppgaveløsning
- Storgruppeundervisning
- Veiledning
- Oppgaveskriving

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Skrive, innlevere og få godkjent en skriftlig oppgave. Oppgaven er obligatorisk og må være bestått for at studenten skal kunne gå opp til eksamen.

Eksamen

6 timers skriftlig skoleeksamen.

På grunn av Koronaviruspandemien ble det vår 2020 gjort endringer i eksamensform på emnet. Eksamensformen våren 2020 er individuell skriftlig hjemmeeksamen, 7 timer. Karakterskalaen endres fra bokstavkarakterer (A-F) til Bestått/Ikke bestått.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, domssamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster og rettsskrivningsordbøker.

Emneansvarlig kan særskilt tillate bruk av andre hjelpemidler. Begrenset mulighet til å gjøre antegnelser i hjelpemidlene.

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

JUS2004/ 1 Erstatningsrett

Emnekode: JUS2004/ 1

Studiepoeng: 10

Semester

Vår

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle.

Læringsutbytte

Studentene skal være i stand til å identifisere, diskutere og løse erstatningsrettslige problemstillinger i så vel et teoretisk som et praktisk perspektiv

Innhold

Emnet erstatningsrett omhandler regler om plikt til økonomisk dekning av tap eller skade som er påført andre.

Et erstatningsansvar bygger på tre grunnvilkår.

For det første må det foreligge et ansvarsgrunnlag, enten basert på feil handlemåte eller på ansvar uavhengig av feil.

For det andre må det foreligge en skade eller et tap. Som hovedregel må skaden ha ført til et økonomisk tap. For det tredje må det være en årsakssammenheng mellom ansvarsgrunnlaget og skaden.

Erstatningsretten omhandler også reglene om betydningen av skadelidtes forhold samt

reglene om utmåling av erstatning.

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstendig kildestudium
- Forelesninger
- Gruppearbeid m/oppgaveløsning
- Veiledning
- Oppgaveskriving

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Skrive, innlevere og få godkjent en oppgave

Eksamen

6 timers skriftlig skoleeksamen med begrenset adgang til å benytte hjelpemidler.

På grunn av Koronaviruspandemien ble det vår 2020 gjort endringer i eksamensform på emnet. Eksamensformen våren 2020 er individuell skriftlig hjemmeeksamen, 7 timer. Karakterskalaen endres fra bokstavkarakterer (A-F) til Bestått/Ikke bestått.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, domssamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

JUS2007/2 Western Legal Culture – Comparative History and Theory of Legal Methods

Emnekode: JUS2007/2

Studiepoeng: 15

Semester

Autumn

Språk

Krav til forkunnskaper

Læringsutbytte

- Students can distinguish the different types of legal methods and analyze their function within legal sources like the constitution, statutes, court cases and contracts.
- Students will understand the basic elements of the research methods of comparative law, legal history and legal theory.
- Students are able to reflect on the main differences of the civil law and common law tradition and how it affects legal reasoning in Norwegian law today.
- Students understand how the social context influences legal systems and its methods.
- Students are able to analyze the function of the public law – private law division and its effects on legal methods. They are able to reflect on the impact of public and individual interests in the law.
- Students will understand how the Norwegian legal culture is influenced by different western legal traditions and historical and societal contexts. In light of this, they are able to evaluate and reflect on today's legal methods in Norwegian law.

Innhold

Legal Methods regulate how the law evolves and how we apply the law. Legal Methods are embedded in legal culture. The course will analyze the evolution of legal methods in the two main western legal cultures, the (continental) civil law and the (English and American) common law tradition, and will examine how Norwegian law relates to these legal cultures. The course will explain how the civil law tradition created the private law – public law division, its function in today's society and asks whether common law follows similar concepts.

Arbeids- og undervisningsformer

- Legal texts and textbooks – research relevant sources and literature
- Lectures
- Group tutorials
- Individual assignments
- Academic supervision

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Deliver a written individual assignment, which must be approved by the supervisor.

Eksamen

Individual written home examination

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster og rettsskrivningsordbøker.

Emneansvarlig kan særskilt tillate bruk av andre hjelpemidler

Begrenset mulighet til å gjøre antegnelser i hjelpemidlene.

Ansvarlig fakultet

JUS2006/ 1 Norske og internasjonale rettslige institusjoner

Emnekode: JUS2006/ 1

Studiepoeng: 16

Semester

Høst / Vår

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Når kurset er gjennomført skal studentene kunne gjøre rede for det dynamiske samspillet mellom statsmaktene og mellom nasjonal og internasjonal rett og hvorledes dette virker inn på utformingen av og tolking av retten. Studentene skal også kunna reflektere over samspillet mellom makt, politikk og rett.

Videre skal studentene kunne identifisere, drøfte og løse teoretiske og praktiske rettsspørsmål innenfor de 3 emneområdene som emnet omfatter.

Innhold

Kurset handler om de viktigste rettslige institusjonene, nasjonalt og internasjonalt.

Emnet består av følgende 3 emneområder:

- 1) De grunnleggende norske rettsreglene om staten og de sentrale statsmaktene. Emnet omfatter forholdet mellom statsmaktene og de konstitusjonelle prinsippene som

regulerer dette, særlig parlamentarismen. Emnet omfatter videre rettskildene i statsforfatningsretten og den metodiske bruken av disse.

Emnet vil særlig ta for seg

- Stortingets kompetanse når det gjelder lovgivning, bevilgninger og skattlegging
- Regjeringens oppgaver og generelle kompetanse, samt regjeringens særlige kompetanse når det gjelder utenriksstyre
- Prinsippet om domstolenes uavhengige stilling.

2) Regler i folkeretten om forholdet mellom stater og om mellomstatlige organisasjoner.

Emnet vil ta for seg de viktigste rettskildene i folkeretten, samt hovedprinsippene for folkerettens stilling i forhold til norsk rett.

Emner som vil bli behandlet:

- Hva som kjennetegner en stat og reglene om statsterritorium og jurisdiksjon.
- Reglene om inngåelse og tolking av traktater
- Reglene om statlig maktbruk og intervensjon.
- Tvisteløsning ved den internasjonale domstolen.
- De formål og prinsipper som FN bygger på, samt kompetansen til Sikkerhetsrådet.

3) De rettslige institusjonene og regeldannelsen innenfor den europeiske unionen (EU) og det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS).

Dette emnet vil ta for seg det folkerettslige grunnlaget for EU-samarbeidet og de sentrale EU-institusjonenes oppgaver og kompetanse. Sentralt er også lovgivningsprosessen innenfor EU s første søyle (EF-retten).

Emnet vil gi en oversikt over hovedtrekkene ved EØS-avtalen og institusjonene innenfor EØS-samarbeidet og lovgivningsprosessen innenfor EØS, fram til EF-regler ble en del av norsk rett, og vise kjennskap til overvåkingssystemet innenfor EØS.

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstendig kildestudium
- Forelesninger
- Gruppearbeid m/oppgaveløsning
- Veiledning
- Oppgaveskriving

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Skrive, innlevere og få godkjent en oppgave

Eksamen

Skriftlig skoleeksamen inntil 6 timer med begrenset adgang til å benytte hjelpemidler.

På grunn av Koronaviruspandemien ble det vår 2021 gjort endringer i eksamensform på emnet.

Eksamensformen våren 2021 er individuell skriftlig hjemmeeksamen, 6 timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

JUS2008/ 1 Menneskerettigheter

Emnekode: JUS2008/ 1

Studiepoeng: 12

Semester

Vår

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

ingen

Læringsutbytte

Studentene skal være i stand til å identifisere, diskutere og løse menneskerettslige problemstillinger i så vel et teoretisk som et praktisk perspektiv

Innhold

Faget menneskerettigheter angår de grunnleggende krav individet kan stille til myndighetene. Grunnloven og den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) er i her av særlig betydning. Kravene innebærer både begrensninger på myndighetsutøvelsen, typisk at det må foreligge lovhjemmel for inngrep, for eksempel i ytringsfriheten (Grunnlovens § 100 og EMK artikkel 10), og at inngrepet ikke må være uforholdsmessig. Skal den enkeltes rettigheter sikres effektivt, kan dessuten visse positive tiltak fra statens side være påkrevd: Adgang til domstolene i visse sivile saker (EMK artikkel 6) kan tilsi at den ubemidlede må tilstås fri rettshjelp. Det er i første omgang nasjonale domstolars ansvar å påse at all myndighetsutøvelse skjer i samsvar med disse prinsipper. Men svikter det her, kan den svikten rammer bringe saken inn for Den europeiske menneskerettighetsdomstol som avgjør om staten har krenket menneskerettighetene.

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstendig kildestudium
- Forelesninger
- Gruppearbeid m/oppgaveløsning
- Miniseminar
- Veiledning
- Oppgaveskriving

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Skrive, innlevere og få godkjent en oppgave

Eksamen

6 timers skriftlig skoleeksamen.

På grunn av Koronaviruspandemien ble det våren 2021 gjort endringer i eksamensform på emnet.

Eksamensformen våren 2021 er individuell skriftlig hjemmeeksamen, 6 timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

JUS2005/2 Forvaltningsrett II

Emnekode: JUS2005/2

Studiepoeng: 17

Semester

Vår

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

JUS1003 Forvaltningsrett I

Læringsutbytte

Etter å ha gjennomført Forvaltningsrett II skal studenten ha grundig kjennskap til kravene til forvaltningsorganers organisering og til personelle kompetansespørsmål, og skal kunne identifisere, drøfte og ta stilling til spørsmål om grensene for forvaltningsorganers kompetanse, rettsvirkningene av avgjørelser som treffes og konsekvensene av feil og kompetansesvikt. Studenten skal således kunne ta stilling til om avgjørelse er truffet av riktig organ, og til spørsmål om instruksjons og organisasjonskompetanse. Videre skal studenten kunne anvende de kravene som stilles til det rettslige grunnlaget for forvaltningsavgjørelser og til de faktiske og vurderingsmessige premissene for slike. Særlig sentralt står her legalitetsprinsippet og de rettslige kravene til utøving av forvaltningsskjønnet («forvaltningens frie skjønn»). Sentrale spørsmål er også forvaltningsorganets kompetanse til å fastsette vilkår, gi tilsagn om fremtidig myndighetsutøving, eller slutte avtaler som ledd i forvaltningsvirksomhet. Studenten må videre beherske og kunne anvende rettsreglene om virkningene av kompetanseoverskridelse, herunder spørsmål om ugyldighet og erstatning, og reglene om rettslig kontroll og overprøving av forvaltningsvedtak. Studentene må også kjenne og kunne anvende sentrale folkerettsregler som setter skranker for forvaltningens kompetanse.

Studenten skal videre ha grundig kjennskap til og kunne løse rettslige problemer knyttet til de mest sentrale rettsreglene og reguleringsmekanismene innen plan- og bygningsretten, naturmangfoldsretten og forurensningsretten.

Studenten skal også ha grundig kjennskap til og kunne anvende til sentrale bestemmelser om ytelser og inngrep fra helse- og sosialvesenet, særlig helsetjenester, sosialtjenester og tvangsinngrep.

Innhold

Emnet omhandler den generelle forvaltningsretten, med unntak av det som omfattes av Forvaltningsrett I. Forvaltningsrett II fokuserer dermed på forvaltningens materielle og personelle kompetanse, og regler om kontroll med forvaltningen (mens Forvaltningsrett I fokuserer på prosessuelle regler). Emnet omfatter også sentral miljørett og velferdsrett, som regnes som spesiell forvaltningsrett.

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Selvstendig kildestudium
- Oppgaveskriving
- Gruppearbeid

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Å skrive, innlevere og få godkjent en oppgave

Eksamen

Skoleeksamen, 6 timer

På grunn av Koronaviruspandemien ble det vår 2021 gjort endringer i eksamensform på emnet.

Eksamensformen våren 2021 er individuell skriftlig hjemmeeksamen, 6 timer.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, særtrykk av lover og forskrifter, domssamling og rettskrivningsordbøker.

Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler

Se informasjonshefte utarbeidet i det enkelte emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

JUS1051/1 Dynamisk tingsrett

Emnekode: JUS1051/1

Studiepoeng: 6

Semester

Høst

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Bestått eksamen i følgende emner på studieprogrammet Bachelor i rettsvitenskap: Juridisk metode m/rettskildelære, kontraktsrett I, kontraktsrett II og tingsrett.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studenten har god forståelse av

- Reglene om løsning av rettighetskollisjoner, herunder legitimasjonsreglene i gjeldsbrevloven
- Reglene om tinglysning og annen rettighetsregistrering, herunder registreringens betydning
- Reglene om opptrinnsrett, opplåning av pantobligasjoner og prioritetsvikelser

Studenten har kjennskap til

- Hva en panterett er og de viktigste formene for pant
- Hva en konkurs innebærer

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studentene være i stand til å identifisere og løse rettsspørsmål om dynamisk tingsrett i så vel et teoretisk som et praktisk perspektiv.

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studentene være i stand til å foreta en selvstendig analyse og drøftelse av de rettsspørsmål som reises i den dynamiske tingsretten, og reflektere over den samfunnsmessige betydningen som rettsreglene om dynamisk tingsrett har.

Innhold

I dynamisk tingsrett behandles reglene om forholdet mellom konkurrerende rettighetshavere. Faget angår altså såkalte tredjepersonskonflikter. Dette er typisk konflikter der en part i en kontrakt er i et konkurranseforhold til andre omsetningsserververe eller til kontraktsmotpartens kreditorer som ønsker å gjøre beslag i kontraktsgjenstanden gjennom utleggspant eller konkurs. Til faget hører også regler for tilsvarende konflikter der rettsposisjonen er etablert på annet grunnlag enn ved kontrakt, særlig ved utleggspant (tvangspant).

Arbeids- og undervisningsformer

Selvstendig kildestudium

Forelesninger

Gruppearbeid med oppgaveløsning og diskusjoner

Storgruppeundervisning

Individuell veiledning

Oppgaveskriving

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er én skriftlig innlevering i emnet, men den er ikke obligatorisk. Studenten kan fremstille seg for eksamen selv om denne ikke er levert eller vurdert til ikke bestått.

Eksamen

4 timers skriftlig skoleeksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Lovsamling, lov- forskrifts og konvensjonstekster, rettskrivningsordbøker. Det er begrenset adgang til å gjøre egne antegnelser i hjelpemidlene. Emneansvarlig kan særskilt tillate andre hjelpemidler.

Se informasjonshefte utarbeidet i emnet for utdypende opplysninger.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap